

10 - Chữa chứng sót nhau

Khoảng mùa hè năm 1968, tôi được lệnh về huyện Lạc Dương công tác. Từ căn cứ của Tỉnh uỷ ở rừng sâu huyện Đức Trọng (nay vùng này thuộc huyện Lâm Hà, tỉnh Lâm Đồng), tôi theo giao liên trèo qua đỉnh Hòn Bù, đi men gần xưởng chén Nhật Bản, vượt qua đoạn quốc lộ Đà Lạt đi Bảo Lộc, rồi sang vùng tam giác Lạc Dương.

Đến cơ quan Huyện uỷ Lạc Dương, tôi được nghỉ lại vài hôm để nhận đồ cung cấp cá nhân, và chờ chuyển giao liên đưa về nơi công tác. Đêm đầu tiên, chúng tôi vượt ngang đoạn lộ Đà Lạt đi Cầu Đất, vượt sông Đa Nhim, đi về phía tây huyện Bắc Ái của tỉnh Ninh Thuận.

Buôn tôi đến là buôn Con ú, ở đây có cán bộ người Kinh tên là Ái, mọi người thường gọi ông là ông Ái già. Ông công tác ở đây từ ngày mới thành lập Mặt trận Dân tộc Giải phóng Miền nam Việt Nam. Ông quê ở Quảng Nam, nhưng ông nói tiếng dân tộc Kờ Ho rất giỏi. Cùng công tác ở đây với ông, có cô y sỹ Minh, người ấp Xuân Sơn, huyện Lạc Dương. Cô còn rất trẻ, là chị cả trong một gia đình đông con, cô và bảy em nữa. Cô hăng hái công tác cách mạng, chịu đựng được mọi khó khăn, cùng ăn, cùng ở với đồng bào, vận động đồng bào giữ vệ sinh, phòng bệnh. Cô không ở một nơi cố định. Cô đi lưu động qua các buôn lẻ để làm nhiệm vụ.

Một hôm, có người dân tộc từ buôn Y, cách xa buôn tôi ở chừng một giờ đi đường núi, họ đem đến cho tôi lá thư cô Minh viết tay. Thư kể về một sản phụ vừa sinh con, bị sót nhau. Cô mời tôi đến giúp cô xử lý. Tôi vội vàng theo người dẫn đường đi ngay. Khi tới nơi, tôi trèo lên cầu thang, vào căn nhà sàn cất dưới gốc cây trong rừng già. Cô Minh mời tôi ngồi xong, cô lôi ở góc sàn ra một gói lá, bên cạnh cô là chiếc võng sản phụ nằm. Người sản phụ đang ôm con, đắp chiếc chăn đơn kín mít. Cô mở gói lá ra, tay cô chỉ vào bánh nhau trong gói lá, cô nói : “Anh xem này, đoạn nhau bị rách còn sót ở trong, có lẽ dài chừng 10 cm.” Nói xong cô đập lá lại, ý chừng là để đợi phần nhau sót ra được đủ, cô mới cho đem đi chôn lấp.

Tôi lập tức lấy ngải nhưng trong túi ba lô ra, nặn đủ năm môi. Tôi đặt một môi ngải vào huyết Độc âm ở nếp gấp đốt, dưới gằm ngón thứ hai, chân phải của sản phụ. Tôi đốt lửa lần lượt từng môi, khi lửa cháy hết hai phần ba chiều cao môi ngải thì bỏ đi. Đốt đủ năm môi xong, tôi và cô y sỹ Minh ngồi nói chuyện và chờ đợi. Chẳng bao lâu, người sản phụ trở mình và nói điều gì đó, tôi nghe không rõ, nhưng thấy cô Minh đến ngay với sản phụ. Cô đưa tay vào trong tấm chăn che người sản phụ, lấy ra một vật. Sau đó cô lại kéo gói lá dưới sàn, mở ra, đặt vật đó vào, rồi cô gọi tôi lại xem. Cô nói : “ Chỗ nhau sót đó đã ra đủ rồi anh ạ, lạ quá hi.”

Sau đợt tổng tấn công thứ hai năm Mậu thân, tôi được tin cô Minh đ• hy sinh trên đường đi công tác trong vùng địch chiếm. Tôi bùi ngùi thương tiếc một người y sỹ trẻ, cô mới theo cách mạng chưa lâu, nhưng đ• tận tụy với đồng bào dân tộc Kờ Ho của tỉnh nhà. Cô Minh ơi! Nếu ngày thống nhất đất nước mà cô còn được đi học, cô sẽ còn được biết thêm nhiều về môn chữa bệnh bằng cách châm cứu, không chỉ biết riêng một huyết Độc âm chữa chúng sót nhau mà thôi đâu.

Cũng từ khi tôi rời buôn Con ú, trở về tỉnh công tác, và cho tới ngày nay, tôi không có được tin tức gì về ông Ái. Nhưng trong lòng tôi luôn kính nể người cán bộ già ấy. Ông đ• thương dân ở đây lắm. Ông cũng thương tôi như anh cả thương em, trong những ngày gian khổ và ác liệt năm Mậu Thân không thể nào quên.

Tôi cũng luôn nhớ đến mẹ Tiên, cha Phạm, ông bà là dân trong buôn. Họ luôn tin tưởng Mặt trận, nghe theo lời cán bộ mặt trận, họ cấm chông, làm bẫy, chông giặc vào buôn làng, đi dân công tải vũ khí về cho bộ đội, giúp đỡ cán bộ hoàn thành nhiệm vụ của mình, trong số đó, tôi là người được dân buôn làng giúp đỡ nhiều hơn cả.